

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

-

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

-

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

-

Luku 1 - Yleiset säännökset

-

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

Inarin kunnan terveydensuojeluviranomainen kannattaa esitettyjä muutoksia:

Kuntien nykyiset terveydensuojelulaissa säädetyt tehtävät ovat yhä tarkoituksenmukaisia. Terveydensuojelulain operatiivinen valvonta on tarkoituksenmukaista järjestää paikallistasolla, jotta alueen ja valvontakohteiden tuntemusta voidaan hyödyntää osana valvontaa.

Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi kuntien tekemä reaktiivinen valvonta, ohjaus ja neuvonta tulisi sisällyttää nykyistä selvemmin kunnan tehtäviä koskeviin säännöksiin.

Kunnan terveydensuojeluvalvonnassa tulisi korostaa entistä enemmän riskiperusteisuutta, jotta valvonta olisi paikallistasolla mahdollisimman vaikuttavaa. Riskien huomioonottamisesta viranomaisvalvonnassa tulisi säätää omassa pykälässään.

Kuntien valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamista tukee selkeä lainsäädäntö, nykyistä tarkemmin normitetut vaatimukset toiminnanharjoittajille sekä laadukas valvonnan ohjeistus.

Laissa tulee olla selvät säännökset siitä, mitkä tehtävät voidaan siirtää viranhaltijoille ja mitkä tulee säilyttää toimielimen vastuulla.

-

Lisäksi olisi tärkeää määritellä, mitkä tehtävät sisältyvät viranhoitomääräykseen, jotta vastuut ja toimivaltuudet ovat selkeitä.

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

Kannatetaan valvontakohteille esitettyjä riskiluokituksia ilmoituksenvaraisuuteen ja valvontaan liittyen. Ilmoitusvelvollisuutta tulisi tarkastella riskinarvioinnin perusteella ja vähäriskisten toimintojen ilmoitusvelvollisuudesta tulisi luopua.

Laissa tulee olla selvät säännökset siitä, mitkä tehtävät voidaan siirtää viranhaltijoille ja mitkä tulee säilyttää toimielimen vastuulla.

Lisäksi on tärkeää määritellä, mitkä tehtävät sisältyvät viranhoitomääräykseen, jotta vastuut ja toimivaltuudet ovat selkeitä.

Myös muut esitetyt kehittämistoimenpiteet tuovat selkeyttä valvontatyöhön ja ovat siten tärkeitä.

Terveysuojelulakiin tulee lisätä viittaussäännös rakentamislakiin, jotta terveysuojelulain mukainen toiminta voitaisiin aloittaa vasta, kun tilan käyttötarkoitusta koskeva hallintoasia on ratkaistu rakennusvalvontaviranomaisessa.

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

Inari-Utsjoen alueella toimii vain yksi vesilaitos (yhtiö). Vedenjakelu- ja ottoalueiden läheisyydessä ei ole juurikaan toimintoja, jotka aiheuttaisivat riskin veden laadulle. Kaikki vedenottamot ovat pohjavesikaivoja eikä vedenkäsittelyä juurikaan ole UV:ta lukuun ottamatta (+alkalointi Ivalossa). Paikallinen ts-viranomainen katsoo, että lainsäädännössä tulee huomioida alueelliset erot ja mahdollistaa paikallinen riskiperusteinen valvonta myös talousveden osalta.

Kannatamme seuraavia kehitysehdotuksia:

Säädösten määrän vähentämistä tulisi harkita säännösten soveltamisen selkeyttämiseksi (liikaa bytrokraatiaa)

Pienten yksiköiden talousvesiasetus tulisi uudistaa kokonaisuudessaan. Asetukseen tulisi sisällyttää myös yksinkertainen, pienille toimijoille soveltuva riskienhallintamalli terveydensuojelulain 19 §:ssä edellytetyjen säännösten toimeenpanemiseksi. Asetuksen soveltamisalan osalta tulisi arvioida mahdollisuutta soveltaa asetusta ainoastaan yksittäisiin talousvesikaivoihin sekä julkisen ja kaupallisen alan toiminnanharjoittajiin.

Laitosten riskienhallintasuunnitelmaa tulisi hyödyntää entistä suunnitelmallisemmin omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa. Valvonnan tulisi keskittyä riskialtteimpiin laitoksiin, eikä tarkastustiheyden tulisi perustua laitoksen kokoon. Laitosten velvoitteiden porrastamisen mahdollisuutta erityyppisille ja eri kokoisille laitoksille tulisi harkita juomavesidirektiivin sallimissa puitteissa.

Laitosten varautumissuunnitelmien ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen häiriötilannesuunnitelmien osalta päällekkäisyyteen ohjaava sääntely ja ohjaus tulisi poistaa, suunnitelmien yhteensovittaminen tulisi varmistaa lainsäädännöllä samoin kuin näiden suunnitelmien integrointi kunnan valmiussuunnitelmaan siten, että kaikista suunnitelmista muodostuisi yhtenäinen kokonaisuus.

Lupa- ja valvontavirastolle tulisi säätää tarkemmin oikeus (velvollisuus) tukea kunnan terveydensuojeluviranomaista häiriötilannesuunnitelman laatimisessa sekä tarjota suunnitelmaa koskevaa asiantuntijaohjausta ja -neuvontaa

.

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

Emme kannata sitä, että jokainen jätevesien käsittelyjärjestelmä tulisi lausunnolle ts-viranomaiselle. Tämä lisää kohtuuttomasti ts-viranomaisen työkuormaa pienissä yksiköissä ja todennäköisesti vielä kesäaikaan, kun resursseja on muutenkin vähemmän.

Lausunto voidaan pyytää riskiperusteisesti. Ns. haja-asutusalueiden jätevesiasetus asettaa turvaetäisyydet ym. jätevesijärjestelmille.

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

-

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

Kehityskohteet kannatettavia

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

Valvontaviranomaisten olisi annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Lisäksi tulisi säätää, että poliisin olisi annettava valvontaviranomaisille näiden pyynnöstä virka-apua terveydensuojelulaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi (ilman kuluja).

Säännökseen tulisi lisätä valvontaviranomaiselle velvollisuus antaa virka-apua poliisille rikoslain 25 luvussa ('Vapauteen kohdistuvat rikokset') tarkoitettujen rikosten selvittämiseksi epäiltyjen rikosten uhrien asumisoloista, esim. kausityöntekijöiden tai ravintola-alan työperäiseen riistoon tai ihmiskauppaan liittyvissä rikosepäilyissä.

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

Laissa tulee säätää selkeästi siitä, miten valvonnan perusmaksuvelvollisuus määräytyy silloin, kun samassa toimipaikassa on useita ilmoitusvelvollisia toimintoja.

Esim. hotelli (majoitus, kylpylä, saunat, liikuntatilat, kauneudenhoito) tai monitoimitilat / koulukeskukset.

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

ok

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

Lakiin tai sen soveltamisohjeeseen tulee lisätä yksityiskohtaisempia menettelysäännöksiä uhkasakon ja muiden pakkokeinojen käytöstä, jotta ne voidaan ottaa käyttöön nopeammin ja joustavammin.

Viranomaisille tulee tarjota koulutusta ja valtakunnallista ohjeistusta siitä, milloin ja miten uhkasakkoa ja muita pakkokeinoja tulisi käyttää.

Lain uudistuksen yhteydessä tulisi mahdollistaa pakkokeinojen delegoiminen viranhaltijalle, mikäli se katsotaan valvonnan sujuvoittamisen kannalta valvontaviranomaisessa tarkoituksenmukaiseksi.

Emme kannata seuraamusmaksua, koska emme ole "poliiseja". Hallinnollinen prosessi on raskas eikä kunta saa siitä mitään taloudellista hyötyä.

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

Kannatamme VATIn kehittämistä siten, että se toimisi sähköisenä arkistona. Ei ole tarkoituksenmukaista arkistoida asiakirjoja päällekkäin sekä kunnallisessa että valtakunnallisessa järjestelmässä.

Terveysuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

Huoneilman kosteutta koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi niin, että myös ilman kuivuus otetaan huomioon haittojen arvioinnissa. Valvonnassa tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota kuivan ilman vaikutuksiin sisäolosuhteisiin erityisesti kylmänä vuodenaikana.

Ilmanvaihdon yleisissä arviointiperusteissa tulisi korostaa korvausilman hallittua järjestämistä, tilojen välisiä painesuhteita sekä riittäviä siirtoilmareittejä tulo- ja poistoilman välillä.

Painovoimaisen ja koneellisen ilmanvaihdon arviointi tulisi erotella säännöksissä nykyistä selkeämmin, jotta ilmanvaihdon riittävyyden arviointi ottaisi paremmin huomioon ilmanvaihdon toimintaperiaatteen.

Terveysuojeluviranomaiselle melumittauksia tekeville asiantuntijoille tulisi määritellä pätevyysvaatimukset.

VOC-yhdisteiden ilmapitoisuuden toimenpiderajat tulisi määritellä kokonaispitoisuuden ja yleisen yhdistekohtaisen pitoisuuden sijaan yksittäisten yhdisteiden perusteella ja niiden tulisi perustua selkeämmin terveysperusteisuuteen. Määrittelyssä voitaisiin hyödyntää Saksassa käytössä olevia terveysperusteisia ohjearvoja.

Mineraalikuituja koskevaan säännökseen tulee lisätä maininta siitä, että aistinvaraisesti todettu rikkoutunut mineraalivillamateriaali sisäpinnoilla tai tuloilmanvaihtojärjestelmässä on myös toimenpiderajan ylitys.

Mikrobianalyyseissa tulisi jatkossa painottaa yhä selkeämmin materiaalinäytteitä. Ilma- ja pintanäytteistä voidaan luopua käytettäväksi vain poikkeuksellisissa ja erityisissä tilanteissa, joissa mikrobikasvua ei voida analysoida materiaalinäytteellä. Mikrobianalyyseissa mikrobikasvun osoittamisessa tulisi keskittyä indikaattorilajien sijaan mikrobien kokonaismäärään. Tämä yksinkertaistaisi analyysitulosten tulkintaa.

Taloudelliset vaikutukset

Varallaolo

Uudistuksessa ehdotetaan kunnille velvollisuus järjestää virka-ajan ulkopuolinen varallaolojärjestelmä, jotta terveydensuojeluviranomainen olisi tavoitettavissa iltaisin ja viikonloppuisin häiriötilanteissa, kuten talousveden saastumistapauksissa.

--> Mikäli varallaolo järjestetään yta-kohtaisesti, niin tämä saattaa tarkoittaa sitä, että terveysvalvontaan tarvitaan lisäresursseja.

Päivystysvelvoite jakautuisi kahden viranhaltijan kesken ja tämä lisäisi työkuormitusta melkoisesti. Kannatetaan päivystystä Lapin alueelle.

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Saramo Minna
Inarin kunta - Tekninen osasto/Terveysvalvonnan johtaja